

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ปัญหาหลักที่ต้องการศึกษาและความสำคัญของเรื่อง

สถานการณ์บนพื้นที่สูงในปัจจุบันที่มีผลกระทบกับวิถีชีวิตของกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ ทั้งม้ง กะเหรี่ยง มูเซอ ฯลฯ มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย เนื่องจากมีแนวโน้มการเพิ่มของประชากรขึ้นอย่างมาก ซึ่งทำให้มีความต้องการทรัพยากรพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น บ้านเรือน ยารักษาโรค พื้นที่ทำการเกษตร และปัจจัยสำคัญคือ อาหาร โดยเฉพาะอาหารประเภทโปรตีน ซึ่งการปลูกพืชบนที่สูงไม่สามารถทดแทนความต้องการแหล่งโปรตีนทั้งหมดได้ ชาวเขาทำการหาสัตว์ป่าต่าง ๆ มาเป็นอาหาร เมื่อมีจำนวนมากขึ้นทำให้เกิดการทำลายระบบนิเวศป่าอย่างมาก สัตว์ป่าเริ่มหายากมากขึ้น ส่วนการเลี้ยงสัตว์ของชาวเขานบนพื้นที่สูงพบอยู่บ้างได้แก่ สุกรพื้นเมือง ไก่พื้นเมือง ซึ่งสุกรพื้นเมืองมีการเลี้ยงไว้เพื่อเป็นแหล่งอาหารในงานประเพณีต่าง ๆ งานเลี้ยงผีต่าง ๆ เก็บไว้เป็นอาหาร หรือแม้กระทั่งเอาไปขาย โดยเฉลี่ย 5.2 ตัว/ครัวเรือน ลักษณะสุกรบนพื้นที่สูงโดยทั่วไป มีสีดำ ลำตัวค่อนข้างสั้น มีเต้านมประมาณ 5 คู่ อายุการเป็นหนุ่มสาว 5-8 เดือน ลูกหย่านม ตั้งแต่ 0-10 ตัว แต่มีเจริญเติบโตช้า เนื่องจากคุณภาพอาหารต่ำ และคุณภาพซากมีไขมันสูงมากถึง 70 % (ธีระ และโชค, 2523)

ปัจจัยหลักสำคัญที่ยังคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการเลี้ยงสุกรบนพื้นที่สูงให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพซากดีขึ้นได้ คือ แหล่งอาหารของสุกรบนพื้นที่สูง จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาหรือ ปรับปรุงพันธุ์สุกร เนื่องจากชาวเขานบนพื้นที่สูงต้องทำการเกษตรเพื่อดำรงชีวิตและจำหน่าย ส่วนที่เหลือใช้จึงจะนำมาเลี้ยงสัตว์ หากจะนำอาหารสุกรจากพื้นราบขึ้นไปใช้ในการเลี้ยง จะทำให้ต้นทุนสูงชันมาก ดังนั้น เมื่อแหล่งอาหารของการเลี้ยงสุกรเป็นข้อจำกัดที่สัตว์ต้องได้รับอาหารคุณภาพไม่ดัดนัก อาจจะมีโปรตีนในระดับเพียง 5-10 % และสารอาหารอื่น ๆ ยังไม่เพียงพอ ประกอบกับคุณภาพซากของสุกรบนพื้นที่สูงที่เลี้ยงโดยทั่วไปมีคุณภาพต่ำมีไขมันมาก การนำไปใช้ประโยชน์ทางสารอาหารโปรตีนได้น้อย และพัฒนาต่อยอดเพื่อการบริโภคในรูปแบบอื่น ๆ เป็นไปได้น้อย

ดังนั้น การปรับปรุงพันธุ์สุกรที่เหมาะสมกับการจัดการและการเลี้ยงบนพื้นที่สูง จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นที่ทำให้ได้พันธุ์สุกรที่นำขึ้นไปเลี้ยงในสภาพบนที่สูง ต้องเป็นพันธุ์ที่เหมาะสม ที่ต้องมีความแข็งแรง ทนทานต่อสภาพการเลี้ยงบนพื้นที่สูงที่อาหารคุณภาพด้อยกว่าปกติ ด้านทานโรค มีภูมิคุ้มกันที่ดี และที่สำคัญต้องมีคุณภาพซากที่ดี เพื่อการเป็นแหล่งโปรตีนและการพัฒนาสู่ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้อีกด้วย จากรายงานของประภาสและคณะ (2548) ได้คัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์สุกรพื้นเมืองในภาคเหนือ พบว่าจำนวนลูกมีชีวิตต่อครอก 7.43 ตัว คุณภาพซากเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงมีชีวิต 23.13 % มีเปอร์เซ็นต์ไขมันมีชีวิต 21.71 % คุณลักษณะดังกล่าวด้อยกว่าสุกรขุนเชิงการค้า พบว่าเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงมีชีวิต เท่ากับ 37.22 % และเปอร์เซ็นต์ไขมันมีชีวิต เท่ากับ 13.20 % ประกอบกับสุกรพันธุ์พื้นเมืองเป็นอายุการเป็น

หนุ่มสาวช้า และด้วยปัจจัยคุณภาพอาหารที่ด้อยคุณภาพ ซึ่งแนวทางการปรับปรุงพันธุ์สุกรให้เหมาะสมสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง น่าจะสามารถใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างอย่างยั่งยืน

กรวรรณ และคณะ (2558) ได้คัดเลือกและทดสอบสุกรสายพันธุ์แท้พื้นเมือง เหมยซาน และลูกผสมพื้นเมืองกับเหมยซาน พบว่า ลูกที่เกิดจากแม่พันธุ์เหมยซานผสมข้ามกับพ่อพื้นเมืองให้ลูกต่อครอกเท่ากับ 10 ตัว น้ำหนักแรกคลอดเฉลี่ย 1.04 กก.ต่อตัวน้ำหนักหย่านมเฉลี่ย 6.57 กก. มีจำนวนเต้านมเฉลี่ย 15.8 เต้า ซึ่งมีมากกว่าพันธุ์พื้นเมืองถึง 50% ทั้งการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยสูงกว่าพันธุ์พื้นเมือง มีความแข็งแรง ไม่มีการสูญเสียในช่วงการเลี้ยงลูก ส่วนลูกที่เกิดจากแม่พันธุ์พื้นเมืองผสมกับพ่อพันธุ์เหมยซานให้ลูกต่อครอกเท่ากับ 11 ตัว น้ำหนักลูกแรกเกิดโดยเฉลี่ย 0.81 กก.ต่อตัว และน้ำหนักหย่านมโดยเฉลี่ย 4.05 กิโลกรัมต่อตัว มีจำนวนเต้านมโดยเฉลี่ย 14.5 เต้า เมื่อนำลูกมาเลี้ยงต่อในปี 2559 โดยดูจากลักษณะภายนอก การยืน มีขาที่แข็งแรง ไม่มีอาการผิดปกติใด รวมถึงสุขภาพดี มีอัตราการเจริญเติบโตสูงจากกลุ่ม มีจำนวนเต้านมมาก และมีการกระจายตัวของสีด้าทั้งตัว ไม่มีสีขาวปน ยกเว้นเหมยซานที่มีเท้าทั้งสี่เป็นสีขาว ได้คัดเลือกสุกรสายพันธุ์ เหมยซาน 100 % ได้จำนวน 2 ตัว มีเต้านมเฉลี่ย 17.0 เต้า ส่วนสายพันธุ์พื้นเมือง 100% ได้จำนวน 8 ตัว มีเต้านมเฉลี่ย 11.6 เต้า และสุกรสองสายพันธุ์ที่จะใช้เป็นสายแม่ ได้จำนวน 18 ตัว มีเต้านมเฉลี่ย 15.8 เต้า เพื่อคัดเลือกเป็นพ่อแม่พันธุ์ในรุ่นต่อไป ในปีงบประมาณ พ.ศ.2560 ทดสอบสุกรลูกผสมสองสายและสามสาย ให้ข้อมูลว่าลูกผสมสามารถปรับตัวได้ดีในการเลี้ยงระบบบนพื้นที่สูงที่มีคุณภาพอาหารต่ำ ลูกผสมสามสายเจริญเติบโตได้ดี มีสุขภาพดีจากการเลี้ยงในระบบสุกรชีวภาพหรือหมูหลุม ซึ่งสายพันธุ์สุกรที่พัฒนาขึ้นแล้วแต่มีผิวหนังและขนที่มีสีดำ เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคและความต้องการของชุมชนบนพื้นที่สูง สุกรสายพันธุ์ที่พัฒนาขึ้นควรนั้นยังต้องมีการทดสอบการเลี้ยงกับชุมชนบนพื้นที่สูงเพื่อให้ได้สุกรที่มีความทนทาน และเจริญเติบโตดี

ดังนั้นเพื่อให้ได้ทั้งสายพันธุ์ที่เหมาะสม สามารถเลี้ยงบนพื้นที่สูงได้ดี และรักษาสายพันธุ์แท้ไว้ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 จึงปรับปรุงสายพันธุ์ต่อเนื่องในปีที่ 4 เพื่อให้เกษตรกรได้มีสายพันธุ์สุกรที่เหมาะสมกับบนพื้นที่สูงไว้เลี้ยงเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อคัดเลือกและทดสอบสุกรสายพันธุ์แท้พื้นเมือง เหมยซาน ลูกผสมพื้นเมือง-เหมยซาน และลูกผสมพื้นเมือง X เหมยซาน X ดุริโอก

1.3. ขอบเขตการดำเนินงาน

1. ศึกษา คัดเลือก และปรับปรุงสุกรสายพันธุ์แท้ (พื้นเมือง และเหมยซาน) และสายพันธุ์ลูกผสม 3 สาย (พื้นเมือง X เหมยซาน X ดุริโอก)

2. ทดสอบลูกสุกรสายพันธุ์แท้ (พื้นเมือง และหมยซาน) และลูกผสม (พื้นเมือง X หมยซาน X ดุริอค)
ภายใต้ระบบการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม : การเลี้ยงสุกรบนพื้นที่สูง (RPF GAP: Swine Highland
Farm)

